

Et manifest for håb

Af: *Ove Christensen*

Dialogisk undervisning er en effektiv måde at undervise på i forhold til elevernes læring. Men det er også en pædagogisk tilgang, der bidrager til udviklingen af medborgere, der kan forholde sig kritisk til kommunikation både om undervisningens indhold og om samfundsmæssige forhold.

Fakta

Titel

Dialogisk pædagogik, kreativitet og læring

Pris

400

Den kendte psykolog Kurt Lewin forestod under Anden Verdenskrig en række forsøg for at finde ud af, hvordan man kunne ændre vaner hos amerikanske husmødre. På grund af krigen var der mangel på kød, og den amerikanske administration ville derfor have husmødre til i højere grad at anvende indmad i madlavningen for at undgå proteinmangel.

Lewin lavede to forsøgsopstillinger. I det ene lod han diætister forklare husmødrene fordelene ved at bruge indmad og anviser metoder til det. I det andet forklarede diætisterne på samme måde problemstillingen og inddrog husmødrene i en fælles diskussion om at finde løsningen på udfordringen. Efterfølgende undersøgte man, om deltagerne havde ændret deres madlavning. I de tilfælde, hvor husmødrene havde deltaget i fælles diskussioner, var effekten mere end fem gange så høj.

Kurt Lewin havde demonstreret effekten af deltagende og dialogisk undervisning. Gennem inddragelse af deltagerens egne erfaringer og perspektiver og gennem deres aktive deltagelse er der en langt større mulighed for, at deltagerne lærer noget. De får ejerskab til læringen gennem deres deltagelse.

Som flere af artiklerne i bogen viser, så er der masser af evidens for, at dialogisk undervisning er en meget effektiv måde at undervise på sammenlignet med andre former. Per Fibæk Laursen fremhæver i artiklen "Næste didaktiske revolution bliver dialogisk" sammenhængen mellem den empiriske undervisningsforsknings resultater på den ene side og elementer fra "dialogisk undervisning" på den anden. Forskningen peger på, at effektive undervisningsformer er elevinvolverende og lægger op til medvirken i undervisningen. Eleverne skal have ejerskab over det, de lærer. for deres tilegnelse bliver bedre og dybere ved, at det tilegnede bliver *deres* viden.

Viden er ikke noget, der blot formidles fra lærer til elever. Denne indsigt er ikke just ny, men meget tyder alligevel på, at det kun i meget moderat omfang er slået igennem i undervisningen. Dette skyldes sikkert opfattelsen af, at elevinddragende aktiviteter er tidskrævende, når det gælder det faglige stof. Elever inddrages typisk, når det handler om deres holdninger og meninger, hvilket også er vigtigt. Men i forhold til undervisningens videns- og færdighedsmål er der langt mindre inddragelse. Meget klasseundervisning er stadig i høj grad struktureret efter det, der kaldes IRE-strukturen: Læreren spørger (initierer), en elev svarer (respons), og læreren bedømmer elevens svar (evaluerer). Dette følges af et nyt spørgsmål fra læreren. Med denne form bliver det læreren, der kommer til at tale, mens eleverne typisk har meget korte taleture, ja, ofte er deres taleture under sætningsniveau.

I dialogisk undervisning er der ofte fokus på den undersøgende samtale. Her gælder det om i fællesskab at undersøge holdbarheden af et udsagn om et fænomen. Eleverne skal suspendere deres umiddelbare vurdering af et udsagn og i stedet undersøge holdbarheden af det ved at spørge ind til, hvad udsagnet bygger på, hvad det i øvrigt hænger sammen med, og hvilke konsekvenser udsagnet kunne tænkes at have. Denne form kan også kaldes en "lærende samtale", fordi den gennem fælles undersøgelser udvider elevernes forståelse.

Den undersøgende samtale kan også overføres til det politiske domæne. Det er blandt andet det, Robin Alexander gør i en af samlingens mest interessante artikler, "Dialogisk pædagogik i en post-sandhedsverden".

For Alexander er dialog et meget komplekst begreb, fordi det ikke kun handler om at udveksle informationer eller synspunkter med hinanden. En ytring er både udtryk for en holdning og en proces, der etablerer en forbindelse til en anden i en given sammenhæng. Derfor ligger der i en ytring et relationelt forhold, hvilket også indebærer et gensidigt ansvar. Dertil kommer, at en ytring ofte også vil etablere et epistemologisk (erkendelsesmæssigt) forhold til verden - en måde at forstå verden på. Endelig vil ytringer også ofte involvere et ideologisk forhold eller indgå i en diskurs, der forbinder værdier til det sagte.

Dette forhold ved sproget bliver utrolig vigtigt, når store dele af den samlede kommunikation er gjort fri af konkrete sammenhænge, som jo i høj grad gælder internetbaseret kommunikation. Eleverne skal lære de grundlæggende regler for rationel argumentation, der ligger som implicitte regler i sproget, så de også bliver i stand til at forholde sig til den måde, hvorpå man taler om samfundsmæssige forhold. Kendetegnende for postsandhed (løgn, fortællelser, fordrejninger) er, at de netop ikke overholder regler om rationel argumentation, hvor der kan henvises til fælles anerkendte sandheder, moralske standarder eller autentiske oplevelser. Disse kan ganske vist også selv gøres til genstand for undersøgelser og udfordringer. Men man kan ikke bare se helt bort fra dem, som det sker i en løgn.

Alexander peger derfor på, at dialogisk undervisning også har en stor betydning for elevernes tilegnelse af nødvendige kompetencer som medborgere i et samfund, hvor man skal forholde sig til mange og komplekse problemstillinger. Han viser, hvordan der er en sammenhæng mellem dialogisk undervisning og grundlæggende opfattelser af, hvad det vil sige at handle demokratisk. I begge tilfælde handler det om at påtage sig et individuelt, socialt og samfundsmæssigt ansvar for sig selv og hinanden, hvorved man også fastholder en rationalitet.

Sammen med blandt andre Olga Dysthe peger Alexander også på, at dialogisk undervisning lige så meget handler om en indstilling til undervisningen, som det handler om særlige dialogiske metoder. Den dialogisk indstillede lærer har en åben og nysgerrig tilgang til verden og måder at forstå den på. En dialogisk undervisning vil inddrage elevernes livsverden, da den også er afgørende for, hvordan eleverne tilegner sig viden og får ejerskab til de indsigter, de kommer frem til sammen med andre.

"Dialogisk pædagogik, kreativitet og læring" byder på mange gode og interessante perspektiver på, hvad dialogisk undervisning er for en størrelse. Desværre skæmmes en række af de udenlandske bidrag af sjuskede oversættelser, der ikke alene gør sproget ubehjælpeligt, der er også graverende fejl. Et andet irritationsmoment er, at der er sjusket med litteraturhenvisninger.

Men hvis man ser bort fra den sjuskede redaktion, så er "Dialogisk pædagogik, kreativitet og læring" en meget relevant og spændende udgivelse, der åbner for mange perspektiver på dialogisk pædagogik og en bedre fremtid.

Pædagogiske professorer: Drop krigen mellem evidens og dannelse

Ny bog om skolen gennem tiderne: Det går bedst, når det går langsomt